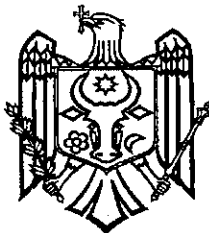

CURTEA DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 76-84-88; Fax: (022) 66-05-89

АПЕЛЛЯЦИОННАЯ ПАЛАТА КИШИНЭУ

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор 4,
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Тел. (022) 76-84-88; Факс: (022) 66-05-89

№ 7-35/1-1834 din 12.07.16

La № _____ din _____

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, 28

În procedura Curții de Apel Chișinău se află în proces de examinare cauza penală de învinuirea lui: Vicol Nicolae Alexandru pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 323 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (2) lit. c), art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal; Bănăruc Eduard Mihail pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 323 alin. (1) Cod penal; Beșleaga Anatolie Tudor pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (1) Cod penal; Zacrevschi Vadim Alexandru pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 332 alin. (1), art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal; Sîrbu Veaceslav Ion pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (4), 177 alin. (1) Cod penal; Gudima Vasile Serghei pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal.

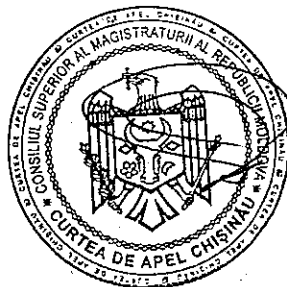
Astfel, în adresa dumneavoastră se expediază încheierea din 1 iulie 2016 privind sesizarea Curții Constituționale în privința verificării controlului constituționalității art. art. 64 alin. (2) pct. 5), 135 alin. (4), 132¹ alin. (2) pct. 2), 132² alin. (3), 132⁴ alin. (1) și (7), 132⁵ alin. (7), 132⁹ alin. (15), 414 alin. (2), (3) Cod de procedură penală.

În caz că pentru examinare va fi necesar dosarul penal, acesta la solicitare va fi expediat în adresa dumneavoastră.

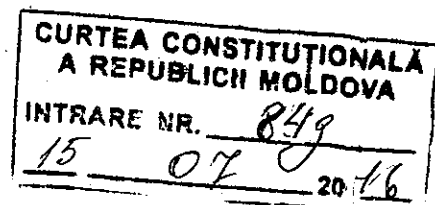
Anexă: 1) încheierea Curții de Apel Chișinău din 1 iulie 2016 (dosarul nr. 1a-1159/15) – pe 12 file.

2) copia cererii privind sesizarea Curții Constituționale referitor la excepția de neconstituționalitate – pe 13 file cu anexe.

Judecătorul
Curții de Apel Chișinău

Teleucă Stelian

ÎNCHEIERE

1 iulie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău

Având în componența sa:

Președintele ședinței de judecată

Pleșca Ion

Judecători

Robu Oxana și Teleucă Stelian

Grefier

Racu Valentina

Cu participarea:

Procurorului

Brigai Sergiu

Avocaților

Nicoară Vasile, Roșca Vladislav, Coptu Sergiu,

Prodan Lilia, Cernolev Ion

Inculpaților

Vicol Nicolae, Bănăruc Eduard, Beșleaga Anatolie,

Gudima Vasile, Sîrbu Veaceslav, Zacrevschi Vadim

judecând în ședință publică apelul procurorului în Procuratura Anticorupție, Rudei Lilian, apelul părții vătămate Pascari Iulia, apelul avocatului Nicoară Vasile în interesele inculpatului Vicol Nicolae, apelul avocatului Prodan Lilia în interesele inculpatului Gudima Vasile, apelul avocatului Coptu Sergiu în interesele inculpatului Beșleaga Anatolie, apelul avocatului Roșca Vladislav în interesele inculpatului Bănăruc Eduard, apelul avocatului Cernolev Ion în interesele inculpaților Sîrbu Veaceslav și Zacrevschi Vadim, declarate împotriva sentinței Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 18 iunie 2015, în cauza penală privind învinuirea lui:

Vicol Nicolae Alexandru, născut la 12.09.1973, originar din or. Leova, domiciliat în mun. Chișinău, str. Ghidighici, 5/12, cetățean al Republicii Moldova, studii superioare, supus militar, căsătorit, la întreținere un copil minor, neangajat în câmpul muncii, anterior ne judecat,-

pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 323 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (2) lit. c), art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal, și-

Bănăruc Eduard Mihail, născut la 08.11.1975, originar din or. Fălești, domiciliat în mun. Chișinău, str. Vadul lui Vodă, 62/3, ap. 25, cetățean al Republicii Moldova, studii superioare, supus militar, căsătorit, la întreținere un copil minor, angajat în calitate de secretar general adjunct al Guvernului Republicii Moldova, fără antecedente penale,-

pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 323 alin. (1) Cod penal, și-

Beșleaga Anatolie Tudor, născut la 28.10.1980, originar din r-nul Hîncești, satul Buțeni, domiciliat în mun. Chișinău, satul Grătiești, str. Mihai Eminescu, 1, ap. 4, cetățean al Republicii Moldova, studii

superioare, supus militar, căsătorit, la întreținere un copil minor, angajat în calitate de administrator al SRL „Total Audit”, fără antecedente penale,-

pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (1) Cod penal, și-

Zacrevschi Vadim Alexandru, născut la 14.08.1984, originar și domiciliat în mun. Chișinău, str. Suceava, 152, ap. 39, cetățean al Republicii Moldova, studii superioare, supus militar, căsătorit, la întreținere un copil minor, suspendat din funcția de ofițer de urmărire penală al CNA, angajat în calitate de jurist la SRL „Cvint Plus”, fără antecedente penale,-

pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 332 alin. (1), art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal, și-

Sîrbu Veaceslav Ion, născut la 09.09.1975, originar din satul Gura Bîcului, r-nul Anenii Noi, domiciliat în mun. Chișinău, str. Albișoara, 22, ap. 10, cetățean al Republicii Moldova, studii superioare, supus militar, căsătorit, la întreținere trei copii minori, angajat în calitate de administrator a SRL „Satofarm”, fără antecedente penale,-

pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (4), 177 alin. (1) Cod penal, și-

Gudima Vasile Serghei, născut la 19.10.1977, originar din satul Șișcani, r-nul Nisporeni, domiciliat în mun. Chișinău, str. Valea Trandafirilor, 18, ap. 36, cetățean al Republicii Moldova, studii superioare, supus militar, în relații de concubinaj, la întreținere trei copii minori, angajat în calitate de director comercial la SRL „V.G.S.”, fără antecedente penale,-

pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal.

A CONSTATAT:

1. În procedura Curții de Apel Chișinău se află în proces de examinare cauza penală de învinuirea lui: Vicol Nicolae Alexandru pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 323 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (2) lit. c), art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal; Bănăruc Eduard Mihail pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 323 alin. (1) Cod penal; Beșleaga Anatolie Tudor pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (1) Cod penal; Zacrevschi Vadim Alexandru pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 332 alin. (1), art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal; Sîrbu Veaceslav Ion pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (4), 177 alin. (1) Cod penal; Gudima Vasile Serghei pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal.

2. În ședința instanței de apel avocatul inculpatului Vicol Nicolae, Nicoară Vasile, a solicitat sesizarea Curții Constituționale în privința verificării controlului constituționalității art. 64 alin. (2) pct. 5) Cod de procedură penală, care contravine prevederilor art. 114 din Constituția Republicii Moldova, precum și, prevederile art.

art. 135 alin. (4), 132¹ alin. (2) pct. 2), 132² alin. (3), 132⁴ alin. (1) și (7), 132⁵ alin. (7), 132⁹ alin. (15), 414 alin. (2), (3) Cod de procedură penală, care nu corespund criteriilor de calitate a legii – nu sunt previzibile, clare și aplicarea lor contravine art. art. 20, 21, 26, 28, 30 din Constituția Republicii Moldova.

La data de 18.09.2012, ofițerul de investigații al CCCEC (CNA), Ilie Botnari, a depus un denunț pe numele șefului instituției, informînd-ul că în rezultatul măsurilor operative de investigații s-ar fi stabilit că o persoană - G.V., în comun cu Vicol Nicolae extorcă lunar (ceea ce înseamnă mai multe luni consecutiv) de la P.O. sume „între 5000 și 10000 mii de euro”, pentru a nu efectua controale fiscale. În actul de sesizare au fost introduse date vădit false privind: existența faptului extorcării sau a pretinderii remunerației ilicite; perioada - „lunar” (Vicol Nicolae a fost numit în funcție la 03.08.2012 - cu 45 de zile înainte de data sesizării); suma pretinsă a fi extorcată - „10000 mii euro”. La data de 19.09.2012, doar în baza denunțului, a fost emisă o ordonanță privind „începerea urmăririi penale în baza art. 324 alin. (2) lit. c) CP, pe faptul coruperii pasive comise de către (...) Nicolae Vicol”, în dosar lipsind careva elemente de fapt ce ar fi fost administrate pînă la adoptarea soluției. Ulterior, în baza raportului organului de urmărire penală din 14.05.2013, întocmit conform art. 280 CPP, s-a propus încetarea urmăririi penale pe faptul coruperii pasive pe motiv că lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii, soluție adoptată de procuror.

La 19.09.2012, procurorul a emis o ordonanță prin care l-a investit pe inspectorul operativ cu atribuții de ofițer de urmărire penală și l-a inclus în grupul de urmărire penală. Învinitul a fost notificat despre existența ordonanței, contrar art. 256 alin. (3) CPP, abia după finalizarea urmăririi penale, perioadă în care nu mai putea să-și promoveze dreptul la apărare, inclusiv prin formularea cererilor de recuzare. Imediat după pornirea urmăririi penale au fost puse în aplicare mai multe măsuri speciale de investigații: urmărirea vizuală; interceptarea și înregistrarea comunicărilor; identificarea operativă. Aceste acțiuni au fost autorizate fără ca cel puțin să fie audiată pretinsa victimă a extorcării - P.O. Persoana a fost audiată abia la 15.11.2012 și nu a confirmat acuzațiile indicate în actul de sesizare și ordonanța privind pornirea urmăririi penale. Măsurile speciale de investigații au continuat și după data de 15.11.2012, invocîndu-se de fiecare dată, necesitatea elucidării circumstanțelor cauzei penale în care persoana P.O. ar fi trebuit să dețină calitatea procesuală de parte vătămată. La data de 19.09.2012, ofițerul Ilie Botnari a solicitat inițierea măsurii speciale de investigații privind interceptarea convorbirilor telefonice ale cet. Vicol Nicolae, care a fost dispusă prin ordonanța procurorului din 21.09.2012 și autorizată prin încheierea judecătorului de instrucție din aceeași dată, în lipsa condițiilor justificative prevăzute la art. 135 alin. (3) CPP (în vigoare la data respectivă). La expirarea perioadei de autorizare, nu s-a dispus prelungirea acțiunii procesuale. În același mod au fost supuse măsurilor speciale mai multe persoane, care nu au fost vizate în ordonanța privind pornirea urmăririi penale sau în actul de sesizare. Dispozițiile legale care au stat la baza efectuării interceptării și înregistrării convorbirilor telefonice au fost criticate prin Hotărîrea CtEDO din 10.02.2009, în cauza Iordachi și alții c. Moldovei, cînd Curtea Europeană a Drepturilor Omului a condamnat Republica Moldova pentru violarea dreptului garantat prin art. 8 CEDO.

La data de 22.10.2012, procurorul a dispus prin ordonanță, iar judecătorul a autorizat, prelungirea interceptării și înregistrării convorbirilor telefonice, după ce perioada anterioară de autorizare a expirat la 20.10.2012.

Potrivit materialelor cauzei penale, la data de 20.11.2012, într-o perioadă de timp nestabilită, probabil după ora 14 și 20 min., a fost emisă o ordonanță privind recunoașterea în calitate de bănuít a cet. Vicol Nicolae, persoana fiind acuzată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) CP. În aceeași zi, procurorul a emis o ordonanță prin care a dispus amânarea aducerii la cunoștința bănuítului a soluției, pentru o perioadă nedeterminată de timp.

În baza Legii nr. 66 din 05.04.2012 (M.O. 155-159/27.07.2012), începînd cu data de 27.10.2012, au fost puse în aplicare dispozițiile cu privire la activitatea specială de investigații care se conțin în Secțiunea a 5-a, Capitolul III din Codul de procedură penală. Prin art. 132⁸ alin. (3), a fost stabilit expres cercul persoanelor care puteau fi supuse interceptării și înregistrării comunicărilor - persoanele care au calitatea procesuală de bănuít, învinuit sau cele care contribuie la comiterea infracțiunilor prevăzute la alin. (2).

La data de 20.11.2012 procurorul a emis o ordonanță dispunînd prelungirea interceptării și înregistrării comunicărilor cet. Vicol Nicolae, pe un termen de 30 de zile, invocînd eronat că această măsură specială de investigații a fost dispusă și autorizată la 22.10.2012, dar nu la 21.09.2012, după cum a fost în realitate. În ordonanță și demersul procurorului privind prelungirea termenului măsurii speciale de investigații nu a fost indicat că cet. Vicol Nicolae ar deține calitatea procesuală de bănuít sau, că ar exista alte condiții din cele prevăzute la art. 132⁸ alin. (3) CPP, care ar justifica ingerința.

La data de 20.11.2012, ora 14 și 20 min., judecătorul de instrucție a emis o încheiere privind autorizarea prelungirii interceptării și înregistrării comunicărilor „cet. Vicol Nicolae”, neindicîndu-se cel puțin „bănuítului Vicol Nicolae”, situație, care denotă că la momentul autorizării, persoana nu deținea calitate procesuală. Judecătorul de instrucție a autorizat acțiunea doar pentru elucidarea circumstanțelor cauzei penale pornite în baza art. 324 alin. (2) lit. c) CP. Motivîndu-și soluția, judecătorul de instrucție a transcris în încheiere conținutul normelor legale, fără a demonstra relevanța lor cauzei în speță, cel puțin fără a stabili cînd a fost inițiată și autorizată măsura (21.09.2012 sau 21.10.2012). Ulterior, se dispunea prelungirea măsurii speciale de investigații la solicitarea ofițerului Ilie Botnari, care avea obligația să se abțină de la instrumentarea cauzei penale datorită faptului că a depus denunțul, care a stat la baza pornirii urmăririi penale și, în anumite circumstanțe, putea fi tras la răspundere penală în baza art. 311 CP. Același ofițer a efectuat acțiunea - art. 132⁵ alin. (1) CPP și documentat rezultatele măsurii speciale de investigații, întocmind cîte un proces-verbal pentru fiecare perioadă, autorizată sau neautorizată.

Prelungirea măsurii speciale de investigații a fost autorizată, de fiecare dată, pentru elucidarea circumstanțelor cauzei pornite în baza art. 324 alin. (2) lit. c) CP, în lipsa motivelor „relevante” și „suficiente” care ar justifica ingerința și, în lipsa unui control adecvat din partea judecătorului de instrucție. Astfel, în speța penală, la data de 20.11.2012, în intervalul de timp 14²⁰ - 14³⁰ (doar în 10 min.), judecătorul de

instrucție Babenco B. a redactat separat cinci încheieri și cinci părți dispozitive a încheierilor prin care a autorizat interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice de la șapte numere, care aparțin diferitor persoane.

Vicii fundamentale au fost admise și la autorizarea altor măsuri speciale de investigații. Astfel, în cadrul urmăririi penale a fost audiată în calitate de martor M. Maria care deținea numărul de telefon, ultimele trei cifre „638”. Judecătorul de instrucție a autorizat ridicarea discifărilor convorbirilor telefonice purtate de la numărul de telefon cu ultimele trei cifre „528”, care aparținea unei alte persoane - M. Larisa. La faza urmăririi penale nici o persoană nu a fost informată despre faptul că a fost supusă unor ingerințe din partea autorităților statului.

Dat fiind caracterul autonom al noțiunii de „acuzatie în materie penală” (CEDO, decizia din 27.02.1980, în cauza Deweer c. Belgiei; decizia din 26.03.1982, în cauza Adolf c. Austriei; decizia Curții Supreme de Justiție a RM nr. Ira-357/08 din 25.04.2008) calitatea de bănuit a cet. Vicol Nicolae a încetat de drept la expirarea termenului de trei luni din data când a fost vizat direct în ordonanța privind pornirea urmăririi penale, prin care i-au fost aduse acuzații, adică la 19.12.2012. Partea apărării a invocat expres acest argument în cererile formulate la finalizarea urmăririi penale și în ședința preliminară, motivînd inadmisibilitatea probelor în proces și nulitatea actelor de procedură. Ulterior, prin sentința Judecătoriei sec. Rîșcani din 18.06.2015 (pag. 79) s-a invocat următoarele: „Referitor la nulitatea actelor de urmărire penală întocmite după data de 19.12.2012, instanța reține faptul că, în privința lui Vicol Nicolae au fost pornite mai multe cauze penale, la date calendaristice diferite. Astfel, cu toate că calitatea de bănuit a lui Vicol Nicolae a încetat pe cauza penală pornită la 19.09.2012, nu expirase pe celelalte cauze penale, care ulterior au fost conexate la prima cauză penală, iar încetarea de drept a calității de bănuit pe o cauză penală nu constituie temei de încetare a calității de bănuit pe celelalte cauze penale intentate lui Vicol Nicolae”. În această parte, sentința nu a fost contestată de către procuror. Astfel, după data de 19.12.2012 nu au existat condiții legale care ar justifica continuarea urmăririi penale în privința cet. Vicol Nicolae, ceea ce se confirmă și prin soluția de încetare a urmăririi din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii. Contrar celor enunțate, a garanțiilor minime ce au menirea să asigure evitarea abuzurilor, Vicol Nicolae a fost supus în continuare măsurilor speciale de investigații, în privința persoanei, neexistînd alte acuzații penale sau alte dosare pornite. Mai tîrziu, doar în baza rezultatelor măsurilor speciale de investigații, la data de 16.01.2013; 04.02.2013; 27.03.2013 și 15.04.2013 au fost pornite cîteva cauze penale în baza art. 327 alin. (1); 327 alin. (2); 323 alin. (1) și 177 alin. (1) CP. Nici o normă penală din cele indicate nu justifica interceptarea și înregistrarea comunicărilor conform prevederilor art. 132⁸ alin. (2) CPP (în redacția Legii nr. 66 din 05.04.2012). Ulterior, acuzațiile penale au fost lansate, iar sentința de condamnare emisă invocîndu-se, în măsură determinantă, probele obținute în urma efectuării măsurilor speciale de investigații în cauza penală, care a avut ca obiect infracțiunea prevăzută la art. 324 CP. Aceasta, fără ca cel puțin să existe o încheiere în sensul art. 132⁵ alin. (9) CPP, prin care, judecătorul de instrucție ar fi dispus folosirea datelor obținute în urma efectuării măsurilor speciale de investigații în cauza penală pornită în baza art. 324 CP în alte cauze penale. Prima instanță nu a

examinat argumentele suficient de puternice, invocate de partea apărării, a omis să se expună asupra inadmisibilității probelor dobândite în rezultatul măsurilor speciale de investigații și nulitatea actelor de procedură, adoptând o sentință de condamnare, bazându-se pe aceste probe. Partea apărării a contestat sentința solicitând rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță. În apel, examinarea cauzei a început, potrivit art. 414 alin. (2), (3) CPP, prin verificarea declarațiilor date în prima instanță, dovadă servind și modul de audiere a părților vătămate, care nu au fost ascultate nemijlocit, toată procedura limitându-se la constatarea faptului că ele au fost audiate anterior. Acest mod de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 414 alin. (2), (3) CPP contravine Hotărârii CtEDO din 05.07.2011, în cauza Dan c. Moldovei, fapt constatat de Curtea Supremă de Justiție prin decizia nr. 1ra-2/15 din 20.01.2015.

3. Inculpatul Vicol Nicolae în ședința de judecată nu s-a prezentat, iar fiind pornit de către IP Buiucani, mun. Chișinău dosarul de căutare nr. 2015030269 în privința lui Vicol Nicolae.

4. Avocații Roșca Vladislav, Coptu Sergiu, Prodan Lilia și Cernolev Ion în ședința de judecată au susținut cererea avocatului Nicoară Vasile.

5. Inculpații Bănăruc Eduard, Beșleaga Anatolie, Gudima Vasile, Sîrbu Veaceslav și Zacrevschi Vadim în ședința de judecată au susținut cererea avocatului Nicoară Vasile.

6. Procurorul participant Brigai Sergiu în ședința de judecată a invocat că, dacă instanța de apel constată că au fost întrunite cumulativ cele patru condiții prevăzute de Hotărârea Curții Constituționale RM nr. 2 din 09.02.2016, atunci sesizarea urmează să fie transmisă la Curtea Constituțională.

7. Părțile vătămate Pascari Iulia, Negară Valentina și reprezentantul părții vătămate SRL „Filgrad” și SRL „Climcom-Agrogrup”, Climăuțan Gheorghe, în ședința judiciară nu s-au prezentat.

8. Audiind participanții la proces, studiind materialele dosarului, instanța de apel consideră că cererile apărării urmează a fi admise referitor la verificarea constituționalității art. art. din următoarele considerente:

9. Potrivit art. 64 alin. (2) pct. 5) CPP în redacția Legii nr. 66 din 05.04.2012 procurorul poate amâna până la 6 luni, prin ordonanță motivată, aducerea la cunoștință a actului procedural de recunoaștere în calitate de bănuît. Prin Hotărârea nr. 26 din 23.11.2010, pct. 8, Curtea Constituțională a reiterat că „recunoașterea calității de bănuît presupune nu numai drepturi procesuale, dar și restrângerea drepturilor constituționale (...)”. Conform art. 300 alin. (1) CPP, în redacția Legii nr. 66 din 05.04.2012, Judecătorul de instrucție examinează demersurile procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală... care limitează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei”, în orice societate democratică protecția persoanei este una din atribuțiile de bază ale statului. Astfel, dezvoltând prevederile art. (1) alin. (3) din Constituție, legiuitorul a instituit prin norma enunțată un mecanism capabil să asigure evitarea abuzurilor sau a acțiunilor arbitrare ale organelor de urmărire penală în privința persoanelor suspectate de săvârșirea infracțiunilor, prin atribuirea în competența instanței judecătorești (art. 41 CPP) a controlului privind respectarea exigențelor ce justifică îngrădirea drepturilor

fundamentale. Contradicțiile dintre prevederile legale ce reglementau problema enunțată erau contrare dispoziției art. 23 din Constituție, deoarece normele procesual penale, concentrate în Codul de procedură penală, nu erau previzibile și clare. În același mod, se atestă că norma ce constituie obiectul sesizării, contravine și art. 1 alin. (3), 20, 26, 114 din Constituție.

Potrivit art. 132¹ alin. (2) pct. 2) CPP, măsurile speciale de investigații se dispun și se efectuează doar dacă sunt îndeplinite condițiile cumulative, inclusiv, dacă există o „bănuială rezonabilă” cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, cu excepțiile stabilite de lege. Prin Hotărârea din 10.02.2009, în cauza Iordachi și alții c. Moldovei; & 51, CtEDO și-a manifestat îngrijorarea în legătură cu faptul că legislația națională nu conține „prevederi detaliate cu privire la gradul caracterului rezonabil al bănuielii unei persoane pentru autorizarea interceptării”. În așa mod, este evident că doar bănuieli „plauzibile” („raisons plausibles”) ar putea întemeia o ingerință în dreptul fundamental. În așa mod, norma criticată contravine art. 23, 30 din Constituție.

Potrivit art. 132² alin. (3) CPP, măsurile de investigații se efectuează de către ofițerii de investigații ai subdiviziunilor specializate ale autorităților indicate în Legea privind activitatea specială de investigații. Conform art. 132⁴ alin. (1) CPP, procurorul care conduce sau exercită urmărirea penală, pune prin ordonanță motivată, măsura specială de investigații în sarcina subdiviziunii specializate ale autorităților indicate în Legea privind activitatea specială de investigații. În același timp, potrivit art. 27 din Legea privind activitatea specială de investigații, nr. 59 din 29.03.2012, măsurile speciale de investigații ce se autorizează doar în cadrul urmăririi penale se efectuează în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală. Legea nr. 59 din 29.03.2012, art. 6-14 reglementează: subiecții care efectuează activitatea specială de investigații; competența autorităților ale căror subdiviziuni specializate efectuează activitatea specială de investigații; conceptul „conducătorii subdiviziunilor specializate ale autorităților” care efectuează activitatea specială de investigații; conceptul „ofițerul de investigații”; conceptul „grupul de ofițeri de investigații”; obligațiile, drepturile și răspunderea ofițerului de investigații; împuternicirile procurorului în cadrul activității speciale de investigații. Prevederi similare nu se conțin și în Codul de procedură penală, ceea ce denotă că dispozițiile Secțiunii a 5-a, Capitolul III, în special, cele cuprinse în art. 132² alin. (3), 132⁴ alin. (1) CPP, sunt contrare art. 23 din Constituție în sensul constatărilor Curții Constituționale a R.M., expuse în Hotărârea nr. 26 din 23.11.2010, pct. 10. Viciul de calitate al legii sub aspectul criteriilor de previzibilitate și calitate contravine art. 4 alin. (2) din Legea privind actele legislative, nr. 780 din 27.12.2001. În sensul art. 2 alin. (4) CPP și a Hotărârii Curții Constituționale nr. 1 din 22.01.2008, viciul de calitate nu se înlătură prin conținutul prevederilor Legii nr. 59 din 29.03.2012, inclusiv, datorită spiritului acestui act legislativ. Astfel, consideră că, normele care constituie obiectul sesizării, în măsura în care sunt aplicate la interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice, contravin și art. 28, 30 din Constituție.

Potrivit art. 135 alin. (4) din Codul de procedură penală în redacția Legii nr. 122 din 14.03.2003; art. 132⁴ alin. (7) CPP, măsura specială de investigații se

dispune pe o perioadă de 30 de zile cu posibilitatea de a fi prelungită întemeiat până la 6 luni, cu excepțiile stabilite de prezentul cod. În practică, ca și în speța penală, se întâlnesc cazuri când perioada efectuării măsurii speciale de investigații se prelungește după ce a expirat termenul pentru care a fost autorizată. Deturnarea reglementărilor legale de la scopul lor legitim, printr-o sistemică interpretare și aplicare eronată a acestora de către instanțele judecătorești sau de către celelalte subiecte chemate să aplice dispozițiile de lege, poate determina neconstituționalitatea acelei reglementări (Decizia Curții Constituționale a României, nr. 336 din 30.04.2015). Termenul de 30 de zile, indicat în lege, este unul imperativ - acela înăuntrul duratei căruia trebuie să fie îndeplinite sau efectuate anumite acte, inclusiv, dacă este cazul, soluționată chestiunea privind prelungirea autorizării măsurii speciale de investigații. Or, odată ce termenul a expirat acesta nu mai poate fi prelungit, iar o nouă autorizare nu reprezintă altceva decât una „repetată”, care urmează să corespundă anumitor exigențe legale, care depășesc procedura prelungirii. Îndeplinirea actelor procedurale cu respectarea întocmai a termenilor legale reprezintă un element important în desfășurarea procesului penal, fără de care ar fi imposibilă respectarea principiilor fundamentale ale procesului penal, respectarea legalității, prezumția de nevinovăție, garantarea dreptului la un proces echitabil, egalitatea părților în procesul penal (Decizia Curții Constituționale a României nr. 336 din 30.04.2015). Astfel, interpretările contestate contravin art. 1 alin. (3), art. 8 alin. (1); art. 16; 20; 21; 30 din Constituție.

Potrivit art. 132⁵ alin. (7) CPP, pe parcursul efectuării urmăririi penale, judecătorul de instrucție sau procurorul poate amâna, prin hotărâre motivată, informarea persoanei supuse măsurii speciale de investigații, dar nu mai târziu de momentul încetării urmăririi penale.

Această normă se aplică și în cazul interceptării și înregistrării comunicărilor, acțiune efectuată în speța penală, care a dus la îngrădirea dreptului garantat prin art. 8 CEDO. Prin Hotărârea din 10.02.2009 în cauza Iordachi și alții c. Moldovei, & 95, CtEDO a reiterat garanțiile minime care trebuie prevăzute de lege pentru evitarea abuzului de putere, printre acestea fiind și reglementări clare (& 94 din hotărâre) privind „procedura care urmează a fi urmată pentru examinarea, folosirea și păstrarea datelor obținute”.

Norma criticată ar avea menirea să reglementeze acest domeniu, însă ea nu este clară, fiind și imprevizibilă. Expresia „momentul încetării urmăririi penale” poate fi interpretată doar în sensul dispozițiilor art. 275, 285 CPP, ceea ce ar însemna că prin art. 132⁵ alin. (7) CPP se exclude amânarea informării persoanei în privința căreia, după „terminarea urmăririi penale”, procurorul adoptă o soluție conform art. 291 alin. (1) lit. a) CPP. În practică, după cum s-a procedat și în speța penală, se dispune amânarea informării persoanei supuse măsurii speciale de investigații chiar și în cazul când aceasta este plasată în detenție, asigurându-i-se accesul la informația respectivă doar după prezentarea materialelor de urmărire penală, conform art. 293 CPP, mult prea târziu pentru a-și realiza dreptul la apărare, inclusiv, prin contestarea eventualelor acțiuni abuzive, ceea ce duce și la încălcarea garanțiilor inerente dreptului la un proces echitabil. Astfel, normele criticate sunt contrare art. 1 alin. (3), 20; 21; 23; 26; 28; 30 din Constituție.

Potrivit art. 132⁹ alin. (15) CPP, „...Judecătorul de instrucție se expune printr-o încheiere asupra respectării cerințelor legale la interceptarea și înregistrarea comunicărilor de către organul de urmărire penală și decide care din comunicările înregistrate urmează a fi nimicite, desemnând persoane responsabile de nimicire”. În această parte, norma criticată nu corespunde criteriilor de claritate și previzibilitate a legii, conform conceptelor dezvoltate de CtEDO și Curtea Constituțională. Dispozițiile enunțate contravin art. 32 alin. (1) din Legea nr. 780 din 27.12.2001, potrivit căreia „Elementul structural de bază al actului legislativ este articolul. El are caracter unitar și conține una sau mai multe dispoziții cu raport direct între ele și subordonate unei și aceleiași idei”.

Astfel, în primul rând, pune în evidență că, potrivit art. 132⁹ alin. (13) CPP, „comunicările interceptate și înregistrate se vor păstra integral pe suport inițial prezentat organului de urmărire penală de către subdiviziunea tehnică. Acest suport se va păstra la judecătorul de instrucție care a autorizat măsura specială de investigații, legea nestabilind perioada de păstrare, în același timp, „suportul inițial” poate fi prezentat judecătorului de instrucție doar în condițiile art. 132⁹ alin. (15) CPP - în termen de 48 de ore de la finisarea perioadei autorizate a interceptării și înregistrării comunicărilor. Astfel, nimicirea unor înregistrări în condițiile alin. (15) contravine dispozițiilor alin. (13) art. 132⁹ CPP, ultimile avînd menirea să asigure dreptul la apărare și a altor garanții inerente dreptului la un proces echitabil. Or, în anumite cazuri, pentru a evita acțiunile abuzive sau arbitrare, inclusiv prin ruperea din context a anumitor înregistrări, părții apărării trebuie să-i fie asigurat accesul la conținutul integral al comunicărilor înregistrate pe suportul inițial.

În al doilea rând, potrivit art. 132⁹ alin. (1) CPP, interceptarea și înregistrarea comunicărilor se efectuează de către organul de urmărire penală sau de către ofițerul de investigații. Prin art. 132⁹ alin. (15) CPP se reglementează procedura verificării respectării cerințelor legale la interceptarea și înregistrarea comunicărilor de către organul de urmărire penală, nimicirea acestor înregistrări, dar nu și a celor efectuate de către ofițerul de investigații.

În al treilea rând, norma criticată nu oferă „o posibilitatea clară și concretă de a contesta un act ce constituie o ingerință în drepturile fundamentale”, iar procedura de verificare a „respectării cerințelor legale la interceptarea și înregistrarea comunicărilor” nu prevede participarea persoanei, drepturile căreia au fost îngădite. Ulterior, după examinarea cauzei în fond, instanțele de judecată rețin autoritatea lucrului judecat în baza încheierii emise în baza art. 132⁹ alin. (15) CPP. În așa mod, dispozițiile criticate sunt contrare art. 20, 21, 26, 30 din Constituție.

Conform art. 400 alin. (1) CPP, sentința poate fi atacată cu apel în vederea unei noi judecări în fapt și în drept a cauzei. Potrivit art. 414 alin. (2), (3) CPP, instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. Aceste prevederi legale permit ca în practică, instanțele de apel să se limiteze la verificarea probelor administrate în prima instanță, chiar și fără ascultarea nemijlocită a martorilor. Conținutul normelor legale criticate, cât și modul de aplicare a lor, contravine atribuțiilor instanței de apel, care este competentă de a judeca în fapt și în drept cauza. Or, potrivit art. 409 alin. (2) CPP, instanța de apel este obligată ca, în

afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, fără a înrăutăți situația apelantului.

Prin Hotărârea din 27.11.2007, în cauza Popovici c. Moldovei, & 68, CtEDO a reiterat că „... atunci când unei instanțe ierarhic superioare i se cere să examineze o cauză atât în fapt cât și în drept și să facă o evaluare deplină a chestiunii vinovăției sau nevinovăției reclamantului, ea nu poate, ca o chestiune ce ține de un proces echitabil, să determine, în mod corespunzător, acele chestiuni fără o evaluare directă a probelor...”. În același timp, potrivit constatărilor expuse în Hotărârea CtEDO, din 05.07.2011, în cauza Dan c. Moldovei, reținute și în decizia Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-2/15 din 20.01.2015, se reiterează că „... cei care au responsabilitatea de a decide asupra vinovăției unui inculpat ar fi trebuit, în principiu, să poată audia martorii în persoană și aprecia credibilitatea acestora. Evaluarea corectitudinii unui martor este o sarcină complexă, care, de obicei nu poate fi realizată printr-o simplă citire a declarațiilor acestuia”, în așa mod, prevederile legale criticate sunt contrare dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 20 separat și combinat cu art. 21; 26 din Constituție.

10. În conformitate cu art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală, dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

11. Conform art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituția RM, Curtea Constituțională rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

12. Prin Hotărârea Curții Constituționale RM nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) s-a examinat sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 9 decembrie 2015, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, de către Curtea Supremă de Justiție, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova hotărând:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea prezentei hotărâri, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) din Constituție și astfel cum au fost explicate în prezenta hotărâre, în conformitate cu considerentele menționate în cuprinsul acesteia și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

13. Conform art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

14. Instanța de apel, verificând întrunirea condițiilor invocate în Hotărârea Curții Constituționale RM nr. 2 din 09.02.2016, în cererea înaintată de către apărător în cadrul ședinței de judecată și stabilind întrunirea condițiilor menționate, a ajuns la concluzia cu privire la admiterea cererii apărării și sesizarea Curții Constituționale referitor la verificarea constituționalității art. art. 64 alin. (2) pct. 5), 135 alin. (4), 132¹ alin. (2) pct. 2), 132² alin. (3), 132⁴ alin. (1) și (7), 132⁵ alin. (7), 132⁹ alin. (15), 414 alin. (2), (3) Cod de procedură penală cu suspendarea procesului penal în temeiul art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală.

15. În baza celor expuse, în conformitate cu prevederile art. art. 7, 342 Cod de procedură penală, art. 135 alin. (1) lit. a) și g) Constituția RM, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,

DISPUNE:

Admite demersul avocatului Nicoară Nicolae cu privire la sesizarea Curții Constituționale referitor la ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. art. 64 alin. (2) pct. 5), 135 alin. (4), 132¹ alin. (2) pct. 2), 132² alin. (3), 132⁴ alin. (1) și (7), 132⁵ alin. (7), 132⁹ alin. (15), 414 alin. (2), (3) Cod de procedură penală.

Se sesizează Curtea Constituțională cu privire la realizarea controlului constituționalității art. art. 64 alin. (2) pct. 5), 135 alin. (4), 132¹ alin. (2) pct. 2), 132² alin. (3), 132⁴ alin. (1) și (7), 132⁵ alin. (7), 132⁹ alin. (15), 414 alin. (2), (3) Cod de procedură penală în raport cu prevederile art. art. 20, 21, 26, 28, 30, 114 din Constituția Republicii Moldova.

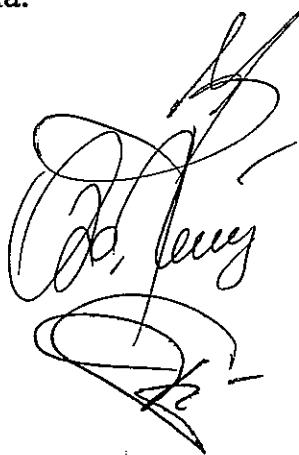
Procesul penal de învinuirea lui: Vicol Nicolae Alexandru pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 323 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (1), art. 327 alin. (2) lit. c), art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal; Bănăruc Eduard Mihail pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 323 alin. (1) Cod penal; Beșleaga Anatolie Tudor pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (1) Cod penal; Zacrevschi Vadim Alexandru pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 332 alin. (1), art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal; Sîrbu Veaceslav Ion pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (4), 177 alin. (1) Cod penal; Gudima Vasile Serghei pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (3), 177 alin. (1) Cod penal, se suspendă până la examinarea sesizării de către Curtea Constituțională.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele ședinței

Judecător

Judecător

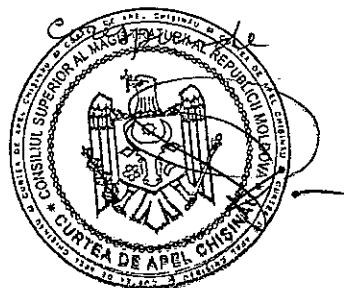

Pleșca Ion

Robu Oxana

Teleucă Stelian

Copia
Judecător

originalului:

S. Teleucă

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire Nicoară

2. Prenume Vasile

3. Funcția: Avocat, Biroul Asociat de Avocați „Pro Dreptate”

4. Adresa mun. Chișinău, str. Șciusev 41/B

5. Tel./fax (022) 22 98 82, GSM 069103919

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel.

10. Fax

11.

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea Partea a II-a a Notiței Explicative)

12. Prezenta sesizare are drept obiect de examinare norma inclusă în art. 64 alin. (2) pct. 5) CPP în redacția Legii nr. 66 din 05.04.2012, ultima frază, care nu corespunde criteriilor de calitate a legii, este contrară principiului legalității procesului, principiului preeminenței dreptului într-un stat democratic, încalcă dreptul la apărare, al accesului liber la justiție, contravine art. 114 din Constituție.

Prezenta sesizare are drept obiect de examinare și normele de drept incluse în art. 135 alin. (4) din Codul de procedură penală în redacția Legii nr. 122 din 14.03.2003; art. 132¹ alin. (2) pct. 2), 132² alin. (3), 132⁴ alin. (1), 132⁴ alin. (7), 132⁵ alin. (7), 132⁹ alin. (15), 414 alin. (2), (3) din Codul de procedură penală. Aceste norme nu corespund criteriilor de calitate a legii – nu sunt previzibile și clare, aplicarea lor contravine principiului legalității, al preeminenței dreptului într-un stat democratic, încalcă dreptul privind accesul liber la justiție – art. 20 din Constituție, la prezumția nevinovăției – art. 21 din Constituție, la apărare – art. 26 din Constituție, la viața intimă, familială și privată – art. 28 din Constituție, al secretului corespondenței – art. 30 din Constituție.

A) Articolul 64 alin. (2) pct. 5) din Codul de procedură penală în redacția Legii nr. 66 din 05.04.2012, printre altele, prevede următoarele:

(2) Bănuitul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul:

(...)

3) ... În cazul în care judecătorul de instrucție a autorizat măsuri speciale de investigații, **procurorul** poate amâna pînă la 6 luni, prin ordonanță motivată, aducerea la cunoștință a actului procedural de recunoaștere în calitate de bănuित.

Articolul 300 alin. (1) din Codul de procedură penală în redacția Legii nr. 66 din 05.04.2012 prevede următoarele:

(1) Judecătorul de instrucție examinează demersurile procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații și de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere care limitează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei.

Articolul 63 alin. (1¹) din Codul de procedură penală în redacția Legii nr. 39 din 29.05.2014, printre altele, prevede următoarele:

(1¹) ... În cazul în care există necesitatea dispunerii unor măsuri speciale de investigații în privința bănuितului, aducerea la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuित și a drepturilor sale se amîna în baza ordonanței motivate a procurorului, **cu autorizarea judecătorului de instrucție** pe o perioadă de 30 de zile, cu posibilitatea prelungirii motivate a perioadei pînă la 3 luni. În cazul infracțiunilor privind crima organizată, spălarea de bani, al infracțiunilor cu caracter terorist, al infracțiunilor de corupție și ale celor conexe actelor de corupție, termenul de amînare a aducerii la cunoștință poate fi prelungit pînă la 6 luni, la demersul procurorului, **cu autorizarea judecătorului de instrucție**. Fiecare prelungire a termenului de amînare a aducerii la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuित și a drepturilor sale nu poate depăși 30 de zile.

B) Articolul 135 alin. (4) din Codul de procedură penală în redacția Legii nr. 122 din 14.03.2003 conține următoarele prevederi:

(4) Interceptarea comunicărilor în cadrul urmăririi penale se autorizează pentru o durată de cel mult 30 zile. Interceptarea poate fi prelungită în aceleași condiții pentru motive temeinic justificate, fiecare prelungire neputînd depăși 30 de zile. Durata totală a interceptării comunicărilor nu poate depăși 6 luni. În orice caz, interceptarea comunicărilor nu poate dura mai mult decît pînă la terminarea urmăririi penale.

Articolul 132¹ alin. (2) pct. 2) din Codul de procedură penală prevede următoarele:

(2) Măsurile speciale de investigații se dispun și se efectuează dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

(...)

2) Există o bănuială **rezonabilă** cu privire la pregătirea sau săvîrșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, cu excepțiile stabilite de lege.

Articolul 132² alin. (3) din Codul de procedură penală prevede următoarele:

(3) Măsurile speciale de investigații se efectuează de către ofițerii de investigații ai subdiviziunilor specializate ale autorităților **indicate în Legea privind activitatea specială de investigații**.

Articolul 132⁴ alin. (1) din Codul de procedură penală prevede următoarele:

(1) Procurorul care conduce sau exercită urmărirea penală pune, prin ordonanță motivată, măsura specială de investigații în executarea subdiviziunilor specializate ale autorităților indicate în **Legea privind activitatea specială de investigații**.

Articolul 132⁴ alin. (7) din Codul de procedură penală prevede următoarele:

(7) Măsura specială de investigații se dispune pe o perioadă de 30 de zile cu posibilitatea de a fi prelungită întemeiat pînă la 6 luni, cu excepțiile stabilite de prezentul cod. Fiecare prelungire a duratei măsurii speciale de investigație nu poate depăși 30 de zile. Dacă termenul de autorizare a efectuării măsurii speciale de investigații a fost prelungit pînă la 6 luni, este interzisă autorizarea repetată a măsurilor speciale de investigații pe același temei și asupra aceluiași subiect, cu excepția utilizării agenților sub acoperire sau apariției circumstanțelor noi, a cercetării faptelor legate de investigarea crimei organizate și finanțării terorismului, precum și a căutării învinuitului.

Articolul 132⁵ alin. (7) din Codul de procedură penală prevede următoarele:

(7) Dacă prin ordonanță/încheiere se constată legalitatea efectuării măsurii speciale de investigații, procurorul sau judecătorul de instrucție, în cazul cînd acesta a autorizat măsura, informează persoanele care au fost supuse măsurii speciale de investigații. Pe parcursul efectuării urmării penale, judecătorul de instrucție sau procurorul poate amîna, prin hotărîre motivată, informarea persoanei supuse măsurii speciale de investigații, dar nu mai tîrziu de momentul încetării urmării penale.

Articolul 132⁹ alin. (1), (13), (15) din Codul de procedură penală prevăd următoarele:

(1) Interceptarea și înregistrarea comunicărilor se efectuează de către organul de urmărire penală sau de către ofițerul de investigații. ...

(13) Comunicările interceptate și înregistrate se vor păstra integral pe suport inițial prezentat organului de urmărire penală de către subdiviziunea tehnică. **Acest suport se va păstra la judecătorul de instrucție care a autorizat măsura specială de investigații.**

(15) În termen de 48 de la finisarea perioadei de autorizare a interceptării și înregistrării, procurorul prezintă judecătorului de instrucție procesul-verbal și suportul în original pe care au fost înregistrate comunicările. Judecătorul de instrucție se expune printr-o încheiere asupra respectării cerințelor legale la interceptarea și înregistrarea comunicărilor de către organul de urmărire penală și decide care din comunicările înregistrate urmează a fi nimicite, desemnînd persoanele responsabile de nimicire. ...

Articolul 400 alin. (1) din Codul de procedură penală, printre altele, prevede următoarele:

(1) Sentințele pot fi atacate cu apel în vederea unei noi judecări în fapt și în drept a cauzei...

Articolul 409 din Codul de procedură penală prevede următoarele:

(1) Instanța de apel judecă apelul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de apel și numai în raport cu calitatea pe care apelantul o are în proces.

(2) În limitele prevederilor arătate în alin. (1), instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului.

Articolul 414 alin. (1), (2), (3) din Codul de procedură penală prevede următoarele:

(1) Instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

(2) Instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal.

(3) În cazul în care declarațiile persoanei care au fost audiate în prima instanță se contestă de către părți, la solicitarea acestora, persoanele care le-au depus pot fi audiate în instanța de apel conform regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

Articolul 27 din Legea privind activitatea specială de investigații, nr. 59 din 29.03.2012 prevede următoarele:

Măsurile speciale de investigații ce se autorizează doar în cadrul urmării penale se efectuează în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală al Republicii Moldova.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

(A se vedea Partea a III-a a Notiței Explicative)

13. La data de 18.09.2012, ofițerul de investigații al CCCEC (CNA), Ilie Botnari, a depus un denunț pe numele șefului instituției, informînd-ul că în rezultatul măsurilor operative de investigații s-ar fi stabilit că o persoană – G.V., în comun cu Vicol Nicolae extorcă lunar (ceea ce înseamnă mai multe luni consecutiv) de la P.O. sume „între 5000 și 10000 mii de euro”, pentru a nu efectua controale fiscale. În actul de sesizare au fost introduse date vădit false privind: existența faptului extorcării sau a pretinderii remunerației ilicite; perioada – „lunar” (Vicol Nicolae a fost numit în funcție la 03.08.2012 – cu 45 de zile înainte de data sesizării); suma pretinsă a fi extorcată – „10000 mii euro”. La data de 19.09.2012, doar în baza denunțului, a fost emisă o ordonanță privind „începerea urmăririi penale în baza art. 324 alin. (2) lit. c) CP, pe faptul coruperii pasive comise de către (...) Nicolae Vicol”, în dosar lipsind careva elemente de fapt ce ar fi fost administrate pînă la adoptarea soluției. Ulterior, în baza raportului organului de urmărire penală din 14.05.2013, întocmit conform art. 280 CPP, s-a propus încetarea urmăririi penale pe faptul coruperii pasive pe motiv că lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii, soluție adoptată de procuror.

La 19.09.2012, procurorul a emis o ordonanță prin care l-a investit pe inspectorul operativ cu atribuții de ofițer de urmărire penală și l-a inclus în grupul de urmărire penală. Învinuitul a fost notificat despre existența ordonanței, contrar art. 256 alin. (3) CPP, abia după finalizarea urmăririi penale, perioadă în care nu mai putea să-și promoveze dreptul la apărare, inclusiv prin formularea cererilor de recuzare. Imediat după pornirea urmăririi penale au fost puse în aplicare mai multe măsuri speciale de investigații: urmărirea vizuală; interceptarea și înregistrarea comunicărilor; identificarea operativă. Aceste acțiuni au fost autorizate fără ca cel puțin să fie audiată pretinsa victimă a extorcării – P.O. Persoana a fost audiată abia la 15.11.2012 și nu a confirmat acuzațiile indicate în actul de sesizare și ordonanța privind pornirea urmăririi penale. Măsurile speciale de investigații au continuat și după data de 15.11.2012, invocîndu-se de fiecare dată, necesitatea elucidării circumstanțelor cauzei penale în care persoana P.O. ar fi trebuit să dețină calitatea procesuală de parte vătămată.

La data de 19.09.2012, ofițerul Ilie Botnari a solicitat inițierea măsurii speciale de investigații privind interceptarea convorbirilor telefonice ale cet. Vicol Nicolae, care a fost dispusă prin ordonanța procurorului din 21.09.2012 și autorizată prin încheierea judecătorului de instrucție din aceeași dată, în lipsa condițiilor justificative prevăzute la art. 135 alin. (3) CPP (în vigoare la data respectivă). La expirarea perioadei de autorizare, nu s-a dispus prelungirea acțiunii procesuale. În același mod au fost supuse măsurilor speciale mai multe persoane, care nu au fost vizate în ordonanța privind pornirea urmăririi penale sau în actul de sesizare. Dispozițiile legale care au stat la baza efectuării interceptării și înregistrării convorbirilor telefonice au fost criticate prin Hotărîrea CtEDO din 10.02.2009, în cauza Iordachi și alții c. Moldovei, cînd Curtea Europeană a Drepturilor Omului a condamnat Republica Moldova pentru violarea dreptului garantat prin art. 8 CEDO.

La data de 22.10.2012, procurorul a dispus prin ordonanță, iar judecătorul a autorizat, prelungirea interceptării și înregistrării convorbirilor telefonice, după ce perioada anterioară de autorizare a expirat la 20.10.2012.

Potrivit materialelor cauzei penale, la data de 20.11.2012, într-o perioadă de timp nestabilită, probabil după ora 14 și 20 min., a fost emisă o ordonanță privind recunoașterea în calitate de bănuît a cet. Vicol Nicolae, persoana fiind acuzată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) CP. În aceeași zi, procurorul a emis o ordonanță prin care a dispus amînarea aducerii la cunoștința bănuîtului a soluției, pentru o perioadă nedeterminată de timp.

În baza Legii nr. 66 din 05.04.2012 (M.O. 155-159/27.07.2012), începînd cu data de 27.10.2012, au fost puse în aplicare dispozițiile cu privire la activitatea specială de investigații care se conțin în Secțiunea a 5-a, Capitolul III din Codul de procedură penală. Prin art. 132⁸ alin. (3), a fost stabilit expres cercul persoanelor care puteau fi supuse interceptării și înregistrării comunicărilor – persoanele care au calitatea procesuală de bănuît, învinuit sau cele care contribuie la comiterea infracțiunilor prevăzute la alin. (2).

La data de 20.11.2012 procurorul a emis o ordonanță dispunînd prelungirea interceptării și înregistrării comunicărilor cet. Vicol Nicolae, pe un termen de 30 de zile, invocînd eronat că această măsură specială de investigații a fost dispusă și autorizată la 22.10.2012, dar nu la 21.09.2012, după cum a fost în realitate. În ordonanță și demersul procurorului privind prelungirea termenului măsurii speciale de investigații nu a fost indicat că cet. Vicol Nicolae ar deține calitatea procesuală de bănuît sau, că ar exista alte condiții din cele prevăzute la art. 132⁸ alin. (3) CPP, care ar justifica ingerința.

La data de 20.11.2012, ora 14 și 20 min., judecătorul de instrucție a emis o încheiere privind autorizarea prelungirii interceptării și înregistrării comunicărilor „cet. Vicol Nicolae”, neindicîndu-se cel puțin „bănuîtului Vicol Nicolae”, situație, care denotă că la momentul autorizării, persoana nu deținea calitate procesuală. Judecătorul de instrucție a autorizat acțiunea doar pentru elucidarea circumstanțelor cauzei penale pornite în baza art. 324 alin. (2) lit. c) CP. Motivîndu-și soluția, judecătorul de instrucție a transcris în încheiere conținutul normelor legale, fără a demonstra relevanța lor cauzei în speță, cel puțin fără a stabili cînd a fost inițiată și autorizată măsura (21.09.2012 sau 21.10.2012). Ulterior, se dispunea prelungirea măsurii speciale de investigații la solicitarea ofițerului Ilie Botnari, care avea obligația să se abțină de la instrumentarea cauzei penale datorită faptului că a depus denunțul, care a stat la baza pornirii urmăririi penale și, în anumite circumstanțe, putea fi tras la răspundere penală în baza art. 311 CP. Același ofițer a efectuat acțiunea - art. 132⁸ alin. (1) CPP și documentat rezultatele măsurii speciale de investigații, întocmind cîte un proces-verbal pentru fiecare perioadă, autorizată sau neautorizată.

Prelungirea măsurii speciale de investigații a fost autorizată, de fiecare dată, pentru elucidarea circumstanțelor cauzei pornite în baza art. 324 alin. (2) lit. c) CP, în lipsa motivelor „relevante” și „suficiente” care ar justifica ingerința și, în lipsa unui control adecvat din partea judecătorului de instrucție. Astfel, în speța penală, la data de 20.11.2012, în intervalul de timp 14²⁰ – 14³⁰ (doar în 10 min.), judecătorul de instrucție Babenco B. a redactat separat cinci încheieri și cinci părți dispozitive a încheierilor prin care a autorizat interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice de la șapte numere, care aparțin diferitor persoane.

Vicii fundamentale au fost admise și la autorizarea altor măsuri speciale de investigații. Astfel, în cadrul urmăririi penale a fost audiată în calitate de martor M. Maria care deținea numărul de telefon, ultimele trei cifre „638”. Judecătorul de instrucție a autorizat ridicarea discifrarilor convorbirilor telefonice purtate de la numărul de telefon cu ultimele trei cifre „528”, care aparțineau unei alte persoane - M. Larisa. La faza urmăririi penale nici o persoană nu a fost informată despre faptul că a fost supusă unor ingerințe din partea autorităților statului.

Dat fiind caracterul autonom al noțiunii de „acuzatie în materie penală” (CEDO, decizia din 27.02.1980, în cauza Deweer c. Belgiei; decizia din 26.03.1982, în cauza Adolf c. Austriei; decizia Curții Supreme de Justiție a RM nr. 1ra-357/08 din 25.04.2008) calitatea de bănuț a cet. Vicol Nicolae a încetat de drept la expirarea termenului de trei luni din data cînd a fost vizat direct în ordonanța privind pornirea urmăririi penale, prin care i-au fost aduse acuzații, adică la 19.12.2012. Partea apărării a invocat expres acest argument în cererile formulate la finalizarea urmăririi penale și în ședința preliminară, motivînd inadmisibilitatea probelor în proces și nulitatea actelor de procedură. Ulterior, prin sentința Judecătoriei sec. Rîșcani din 18.06.2015 (pag. 79) s-a invocat următoarele: „Referitor la nulitatea actelor de urmărire penală întocmite după data de 19.12.2012, instanța reține faptul că, în privința lui Vicol Nicolae au fost pornite mai multe cauze penale, la date calendaristice diferite. Astfel, cu toate că calitatea de bănuț a lui Vicol Nicolae a încetat pe cauza penală pornită la 19.09.2012, nu expirase pe celelalte cauze penale, care ulterior au fost conexe la prima cauză penală, iar încetarea de drept a calității de bănuț pe o cauză penală nu constituie temei de încetare a calității de bănuț pe celelalte cauze penale intentate lui Vicol Nicolae”. În această parte, sentința nu a fost contestată de către procuror.

Astfel, după data de 19.12.2012 nu au existat condiții legale care ar justifica continuarea urmăririi penale în privința cet. Vicol Nicolae, ceea ce se confirmă și prin soluția de încetare a urmăririi din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii. Contrar celor enunțate, a garanțiilor minime ce au menirea să asigure evitarea abuzurilor, Vicol Nicolae a fost supus în continuare măsurilor speciale de investigații, în privința persoanei, neexistînd alte acuzații penale sau alte dosare pornite. Mai tîrziu, doar în baza rezultatelor măsurilor speciale de investigații, la data de 16.01.2013; 04.02.2013; 27.03.2013 și 15.04.2013 au fost pornite cîteva cauze penale în baza gart. 327 alin. (1); 327 alin. (2); 323 alin. (1) și 177 alin. (1) CP. **Nici o normă penală din cele indicate nu justifica interceptarea și înregistrarea comunicărilor conform prevederilor art. 132⁸ alin. (2) CPP** (în redacția Legii nr. 66 din 05.04.2012). Ulterior, acuzațiile penale au fost lansate, iar sentința de condamnare emisă invocîndu-se, în măsură determinantă, probele obținute în urma efectuării măsurilor speciale de investigații în cauza penală, care a avut ca obiect infracțiunea prevăzută la art. 324 CP. Aceasta, fără ca cel puțin să existe o încheiere în sensul art. 132⁵ alin. (9) CPP, prin care, judecătorul de instrucție ar fi dispus folosirea datelor obținute în urma efectuării măsurilor speciale de investigații în cauza penală pornită în baza art. 324 CP în alte cauze penale. Prima instanță nu a examinat argumentele suficient de puternice, invocate de partea apărării, a omis să se expună asupra inadmisibilității probelor dobîndite în rezultatul măsurilor speciale de investigații și nulitatea actelor de procedură, adoptînd o sentință de condamnare, bazîndu-se pe aceste probe. Partea apărării a contestat sentința solicitînd rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță. În apel, examinarea cauzei a început, potrivit art. 414 alin. (2), (3) CPP, prin verificarea declarațiilor date în prima instanță, dovadă servind și modul de audiere a părților vătămate, care nu au fost ascultate nemijlocit, toată procedura limitîndu-se la constatarea faptului că ele au fost audiate anterior. Acest mod de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 414 alin. (2), (3) CPP contravine Hotărîrii CtEDO din 05.07.2011, în cauza Dan c. Moldovei, fapt constatat de Curtea Supremă de Justiție prin decizia nr. 1ra-2/15 din 20.01.2015.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

(A se vedea Partea a IV-a a Notiței Explicative)

14. Potrivit art. 64 alin. (2) pct. 5) CPP în redacția Legii nr. 66 din 05.04.2012 procurorul poate amâna pînă la 6 luni, prin ordonanță motivată, aducerea la cunoștință a actului procedural de recunoaștere în calitate de bănuït. Prin Hotărîrea nr. 26 din 23.11.2010, pct. 8, Curtea Constituțională a reiterat că „recunoașterea calității de bănuït presupune nu numai drepturi procesuale, dar și restrîngerea drepturilor constituționale (...)”. Conform art. 300 alin. (1) CPP, în redacția Legii nr. 66 din 05.04.2012, „judecătorul de instrucție examinează demersurile procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală... care limitează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei”. În orice societate democratică protecția persoanei este una din atribuțiile de bază ale statului. Astfel, dezvoltînd prevederile art. (1) alin. (3) din Constituție, legiuitorul a instituit prin norma enunțată un mecanism capabil să asigure evitarea abuzurilor sau a acțiunilor arbitrare ale organelor de urmărire penală în privința persoanelor suspectate de săvîrșirea infracțiunilor, prin atribuirea în competența instanței judecătorești (art. 41 CPP) a controlului privind respectarea exigențelor ce justifică îngădirea drepturilor fundamentale. Contradicțiile dintre prevederile legale ce reglementau problema enunțată erau contrare dispoziției art. 23 din Constituție deoarece normele procesual penale, concentrate în Codul de procedură penală, nu erau previzibile și clare. În același mod, se atestă că norma ce constituie obiectul sesizării, contravine și art. 1 alin. (3), 20, 26, 114 din Constituție.

Potrivit art. 132¹ alin. (2) pct. 2) CPP, măsurile speciale de investigații se dispun și se efectuează doar dacă sunt îndeplinite condițiile cumulative, inclusiv, dacă există o „bănuïală rezonabilă” cu privire la pregătirea sau săvîrșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, cu excepțiile stabilite de lege. Prin Hotărîrea din 10.02.2009, în cauza Iordachi și alții c. Moldovei; & 51, CtEDO și-a manifestat îngrijorarea în legătură cu faptul că legislația națională nu conține „prevederi detaliate cu privire la gradul caracterului rezonabil al bănuïelii unei persoane pentru autorizarea interceptării”. În așa mod, este evident că doar bănuïeli „plauzibile” („raisons plausibles”) ar putea întemeia o ingerință în dreptul fundamental. În așa mod, norma criticată contravine art. 23, 30 din Constituție.

Potrivit art. 132² alin. (3) CPP, măsurile de investigații se efectuează de către ofițerii de investigații ai subdiviziunilor specializate ale autorităților indicate în **Legea privind activitatea specială de investigații**. Conform art. 132⁴ alin. (1) CPP, procurorul care conduce sau exercită urmărirea penală, pune prin ordonanță motivată, măsura specială de investigații în sarcina subdiviziunii specializate ale autorităților indicate în **Legea privind activitatea specială de investigații**. În același timp, potrivit art. 27 din **Legea privind activitatea specială de investigații**, nr. 59 din 29.03.2012, măsurile speciale de investigații ce se autorizează doar în cadrul urmăririi penale se efectuează în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală. **Legea nr. 59 din 29.03.2012, art. 6-14 reglementează: subiecții care efectuează activitatea specială de investigații; competența autorităților ale căror subdiviziuni specializate efectuează activitatea specială de investigații; conceptul „conducătorii subdiviziunilor specializate ale autorităților” care efectuează activitatea specială de investigații; conceptul „ofițerul de investigații”; conceptul „grupul de ofițeri de investigații”; obligațiile, drepturile și răspunderea ofițerului de investigații; imputernicirile procurorului în cadrul activității speciale de investigații.** Prevederi similare nu se conțin și în Codul de procedură penală, ceea ce denotă că dispozițiile Secțiunii a 5-a, Capitolul III, în special, cele cuprinse în art. 132² alin. (3), 132⁴ alin. (1) CPP, sunt contrare art. 23 din Constituție în sensul constatărilor Curții Constituționale a R.M., expuse în Hotărîrea nr. 26 din 23.11.2010, pct. 10. Viciul de calitate al legii sub aspectul criteriilor de previzibilitate și calitate contravine art. 4 alin. (2) din **Legea privind actele legislative**, nr. 780 din 27.12.2001. În sensul art. 2 alin. (4) CPP și a Hotărîrii Curții Constituționale nr. 1 din 22.01.2008, viciul de calitate nu se înlătură prin conținutul prevederilor Legii nr. 59 din 29.03.2012, inclusiv, datorită spiritului acestui act legislativ. Astfel, considerăm că, normele care constituie obiectul sesizării, în măsura în care sunt aplicate la interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice, contravin și art. 28, 30 din Constituție.

Potrivit art. 135 alin. (4) din Codul de procedură penală în redacția Legii nr. 122 din 14.03.2003; art. 132⁴ alin. (7) CPP, măsura specială de investigații se dispune pe o perioadă de 30 de zile cu posibilitatea de a fi prelungită întemeiat pînă la 6 luni, cu excepțiile stabilite de prezentul cod. În practică, ca și în speța penală, se întîlnesc cazuri cînd **perioada efectuării măsurii speciale de investigații se prelungește după ce a expirat termenul pentru care a fost autorizată**. Deturnarea reglementărilor legale de la scopul lor legitim, printr-o sistemică interpretare și aplicare eronată a acestora de către instanțele judecătorești sau de către celelalte subiecte chemate să aplice dispozițiile de lege, poate determina neconstituționalitatea acelei reglementări (Decizia Curții Constituționale a României, nr. 336 din 30.04.2015). Termenul de 30 de zile, indicat în lege, este unul imperativ – acela înăuntrul duratei căruia trebuie să fie îndeplinite sau efectuate anumite acte, inclusiv, dacă este cazul, soluționată chestiunea privind prelungirea autorizării măsurii speciale de investigații. Or, odată ce termenul a expirat acesta nu mai poate fi prelungit, iar o nouă autorizare nu reprezintă altceva decît una „repetată”, care urmează să corespundă anumitor exigențe legale, care depășesc procedura prelungirii. Îndeplinirea actelor procedurale cu respectarea întocmai a termenilor legale reprezintă un element important în desfășurarea procesului penal, fără de care ar fi imposibilă respectarea principiilor fundamentale ale procesului penal, respectarea legalității, prezumția de nevinovăție, garantarea dreptului la un proces echitabil, egalitatea părților în procesul penal (Decizia Curții Constituționale a României nr. 336 din 30.04.2015). Astfel, interpretările contestate contravin art. 1 alin. (3), art. 8 alin. (1); art. 16; 20; 21; 30 din Constituție.

Potrivit art. 132⁵ alin. (7) CPP, pe parcursul efectuării urmăririi penale, judecătorul de instrucție sau procurorul poate amâna, prin hotărîre motivată, informarea persoanei supuse măsurii speciale de investigații, dar nu mai tîrziu de momentul **încetării urmăririi penale**.

Această normă se aplică și în cazul interceptării și înregistrării comunicărilor, acțiune efectuată în speța penală, care a dus la îngrădirea dreptului garantat prin art. 8 CEDO. Prin Hotărîrea din 10.02.2009 în cauza Iordachi și alții c. Moldovei, & 95, CtEDO a reiterat garanțiile minime care trebuie prevăzute de lege pentru evitarea abuzului de putere, printre acestea fiind și reglementări clare (& 94 din hotărîre) privind „procedura care urmează a fi urmată pentru examinarea, folosirea și păstrarea datelor obținute”.

Norma criticată ar avea menirea să reglementeze acest domeniu, însă ea nu este clară, fiind și imprvizibilă. Expresia „momentul încetării urmăririi penale” poate fi interpretată doar în sensul dispozițiilor art. 275, 285 CPP, ceea ce ar însemna că prin art. 132⁹ alin. (7) CPP se exclude amînarea informării persoanei în privința căreia, după „terminarea urmăririi penale”, procurorul adoptă o soluție conform art. 291 alin. (1) lit. a) CPP. În practică, după cum s-a procedat și în speța penală, se dispune amînarea informării persoanei supuse măsurii speciale de investigații chiar și în cazul cînd aceasta este plasată în detenție, asigurîndu-i-se accesul la informația respectivă doar după prezentarea materialelor de urmărire penală, conform art. 293 CPP, mult prea tîrziu pentru a-și realiza dreptul la apărare, inclusiv, prin contestarea eventualelor acțiuni abuzive, ceea ce duce și la încălcarea garanțiilor inerente dreptului la un proces achitabil. Astfel, normele criticate sunt contrare art. 1 alin. (3), 20;21;23;26;28;30 din Constituție.

Potrivit art. 132⁹ alin. (15) CPP, „... Judecătorul de instrucție se expune printr-o încheiere asupra respectării cerințelor legale la interceptarea și înregistrarea comunicărilor de către organul de urmărire penală și decide care din comunicările înregistrate urmează a fi nimicite, desemnînd persoane responsabile de nimicire”. În această parte, norma criticată nu corespunde criteriilor de claritate și previzibilitate a legii, conform conceptelor dezvoltate de CtEDO și Curtea Constituțională. Dispozițiile enunțate contravin art. 32 alin. (1) din Legea nr. 780 din 27.12.2001, potrivit căreia „Elementul structural de bază al actului legislativ este articolul. El are caracter unitar și conține una sau mai multe dispoziții cu raport direct între ele și subordonate unei și aceleiași idei”.

Astfel, în primul rînd, punem în evidență că, potrivit art. 132⁹ alin. (13) CPP, „comunicările interceptate și înregistrate se vor păstra integral pe suport inițial prezentat organului de urmărire penală de către subdiviziunea tehnică. Acest suport se va păstra la judecătorul de instrucție care a autorizat măsura specială de investigații, legea nestabilind perioada de păstrare. În același timp, „suportul inițial” poate fi prezentat judecătorului de instrucție doar în condițiile art. 132⁹ alin. (15) CPP – în termen de 48 de ore de la finisarea perioadei autorizate a interceptării și înregistrării comunicărilor. Astfel, nimicirea unor înregistrări în condițiile alin. (15) contravine dispozițiilor alin. (13) art. 132⁹ CPP, ultimile avînd menirea să asigure dreptul la apărare și a altor garanții inerente dreptului la un proces echitabil. Or, în anumite cazuri, pentru a evita acțiunile abuzive sau arbitrare, inclusiv prin ruperea din context a anumitor înregistrări, părții apărării trebuie să-i fie asigurat accesul la conținutul integral al comunicărilor înregistrate pe suportul inițial.

În al doilea rînd, potrivit art. 132⁹ alin. (1) CPP, interceptarea și înregistrarea comunicărilor se efectuează de către organul de urmărire penală sau de către ofițerul de investigații. Prin art. 132⁹ alin. (15) CPP se reglementează procedura verificării respectării cerințelor legale la interceptarea și înregistrarea comunicărilor de către organul de urmărire penală, nimicirea acestor înregistrări, dar nu și a celor efectuate de către ofițerul de investigații.

În al treilea rînd, norma criticată nu oferă „o posibilitate clară și concretă de a contesta un act ce constituie o ingerință în drepturile fundamentale”, iar procedura de verificare a „respectării cerințelor legale la interceptarea și înregistrarea comunicărilor” nu prevede participarea persoanei, drepturile căreia au fost îngrădite. Ulterior, după examinarea cauzei în fond, instanțele de judecată rețin autoritatea lucrului judecat în baza încheierii emise în baza art. 132⁹ alin. (15) CPP.

În așa mod, dispozițiile criticate sunt contrare art. 20,21,26,30 din Constituție.

Conform art. 400 alin. (1) CPP, sentința poate fi atacată cu apel în vederea unei noi judecări în fapt și în drept a cauzei. Potrivit art. 414 alin. (2), (3) CPP, instanța de apel verifică **declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată**, cu consemnarea în procesul-verbal. Aceste prevederi legale permit ca în practică, instanțele de apel să se limiteze la verificarea probelor administrate în prima instanță, chiar și fără ascultarea nemijlocită a martorilor. Conținutul normelor legale criticate, cît și modul de aplicare a lor, contravine atribuțiilor instanței de apel, care este competentă de a judeca în fapt și în drept cauza. Or, potrivit art. 409 alin. (2) CPP, instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, fără a înrăutăți situația apelantului.

Prin Hotărîrea din 27.11.2007, în cauza Popovici c. Moldovei, & 68, CtEDO a reiterat că „... atunci cînd unei instanțe ierarhic superioare i se cere să examineze o cauză atît în fapt cît și în drept și să facă o evaluare deplină a chestiunii vinovăției sau nevinovăției reclamantului, ea nu poate, ca o chestiune ce ține de un proces echitabil, să determine, în mod corespunzător, acele chestiuni fără o evaluare directă a probelor ...”. În același timp, potrivit constatărilor expuse în Hotărîrea CtEDO, din 05.07.2011, în cauza Dan c. Moldovei, reținute și în decizia Curții Supreme de Justiție nr. Ira-2/15 din 20.01.2015, se reiterează că „... cei care au responsabilitatea de a decide asupra vinovăției unui inculpat ar fi trebuit, în principiu, să poată audia martorii în persoană și aprecia credibilitatea acestora. Evaluarea corectitudinii unui martor este o sarcină complexă, care, de obicei nu poate fi realizată printr-o simplă citire a declarațiilor acestuia”.

În așa mod, prevederile legale criticate sunt contrare dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 20 separat și combinat cu art. 21; 26 din Constituție.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

(A se vedea capitolul V al Notiței Explicative)

15. În baza celor invocate, solicit Curții Constituționale recunoașterea neconstituționalității:

- 1) normei de drept incluse în art. 64 alin. (2) pct. 5) Codul de procedură penală în redacția Legii nr. 66 din 05.04.2012, care contravine art. 1 alin. (3), 20, 23, 26, 114 din Constituție;
- 2) normei de drept incluse în art. 132¹ alin. (2) pct. 2) Codul de procedură penală, care contravine art. 23, 30 din Constituție;
- 3) normelor de drept incluse în art. 132² alin. (3), 132⁴ alin. (1) Codul de procedură penală, care contravine art. 23, 28, 30 din Constituție;
- 4) normei de drept incluse în art. 132⁴ alin. (7) Codul de procedură penală, în cazul în care se interpretează că măsura specială de investigații poate fi prelungită în baza demersului procurorului înaintat după expirarea perioadei de autorizare, care contravine art. 1 alin. (3), art. 8 alin. (1); art. 16; 20; 21; 30 din Constituție;
- 5) normei de drept incluse în art. 132⁵ alin. (7) Codul de procedură penală, textul „dar nu mai târziu de momentul încetării urmăririi penale” care contravine art. 1 alin. (3), 20;21;23;26;28;30 din Constituție;
- 6) normei de drept incluse în art. 132⁹ alin. (15) Codul de procedură penală, care contravine art. 20,21,26,30 din Constituție;
- 7) normei de drept incluse în art. 414 alin. (2), (3) Codul de procedură penală, care contravine art. 20 separat și combinat cu art. 21; 26 din Constituție.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea capitolul VI din Notița Explicativă)

16.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17. a) Denunțul ofițerului de investigații din 18 septembrie 2012;
- b) Ordonanța de începere a urmăririi penale, din 19 septembrie 2012;
- c) Ordonanța procurorului privind atribuirea statutului de ofițer de urmărire penală ofițerului de investigații Ilie Botnari, din 19.09.2012;
- d) Declarația de abținere a procurorului din 05.03.2013;
- e) Raportul ofițerului de investigații privind inițierea interceptării convorbirilor telefonice, din 19 septembrie 2012;
- f) Ordonanța procurorului privind dispunerea interceptării și înregistrării convorbirilor telefonice, din 21 septembrie 2012;
- g) Demersul procurorului privind autorizarea interceptării și înregistrării convorbirilor telefonice, din 21 septembrie 2012;
- h) Încheierea judecătorului de instrucție privind autorizarea măsurii speciale de investigații, din 21 septembrie 2012;
- i) Procese-verbale privind măsura specială de investigații, din 25.09.2012; 05.10.2012; 18.10.2012; 20.10.2012; 22.10.2012; 21.11.2012;
- j) Raportul ofițerului de investigații din 26 septembrie 2012;
- k) Ordonanța procurorului privind dispunerea interceptării și înregistrării convorbirilor telefonice, din 26 septembrie 2012;
- l) Încheierea judecătorului de instrucție privind autorizarea măsurii speciale de investigații, din 26 septembrie 2012;
- m) Ordonanța procurorului privind dispunerea interceptării și înregistrării convorbirilor telefonice, din 22.10.2012;
- n) Încheierea judecătorului de instrucție privind autorizarea interceptării și înregistrării convorbirilor telefonice, din 22.10.2012;
- o) Ordonanța și demersul procurorului privind prelungirea interceptării și înregistrării comunicărilor, din 20 noiembrie 2012;
- p) Încheierea judecătorului de instrucție privind prelungirea interceptării și înregistrării comunicărilor, din 20 noiembrie 2012;
- q) Ordonanța procurorului privind interceptarea și înregistrarea comunicărilor, din 20 noiembrie 2012;
- r) Încheierile și dispozitivele încheierilor emise de judecătorul de instrucție la 20.11.2012, în intervalul 14²⁰ – 14³⁰;
- s) Ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț, din 20 noiembrie 2012;
- ș) Ordonanța privind amânarea aducerii la cunoștință a ordonanțelor de recunoaștere în calitate de bănuț, din 20 noiembrie 2012;
- t) Ordonanța de punere sub învinuire din 15 februarie 2013;
- ț) Cererea apărătorului din 27.05.2013;
- u) Cererea apărătorului formulată în cadrul ședinței preliminare în baza art. 345 alin. (4) pct. 1), 347 alin. (3) CPP;
- v) Sentința instanței de judecată din 18 iunie 2015;
- w) Apelul părții apărării din din 20.07.2015.

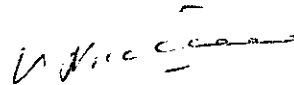
VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

(A se vedea capitolul VIII al Notiței Explicative)

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul mun. Chișinău

Data 21.04.2016

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'V. Kice' followed by a horizontal line.

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)